

III ogólnopolska konferencja naukowa
poświęcona problematyce
diagnozy psychologicznej

Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie
22- 23 listopada 2013r

Obiektywizm i skrupulatność diagnozy sądowo - psychologicznej w sprawach rodzinnych Kontrowersje wokół RODK

Iwona Mateuszuk

iwona.mateuszuk@vp.pl

Skala i zakres problemu

- w Polsce w roku 2011 było ok. **65 000** rozwodów
- **456** spraw rodzinnych diagnozowano w RODK nr 2 w Warszawie w 2012r.
- **ok. 1 300** diagnoz rodzinnych w Warszawie w skali roku

Specyfika psychologicznej diagnozy sądowej w sprawach rodzinnych

➤ RODK

➤ Biegli psychologowie z listy sądów okręgowych

Specyfika psychologicznej diagnozy sądowej w sprawach rodzinnych

- Psychologia sądowa
 - rola biegłego
 - cel diagnozy
- Psychologia kliniczna dziecka i rodziny
 - specyfika diagnozy dziecka (małoletniego)
 - metodologia

Trudności diagnostyczne

- Motywacja osób badanych

bardzo silna determinacja do osiągnięcia własnego celu

stres

poczucie bycia w sytuacji „bez wyjścia”

- Kontekst kulturowy (społeczny odbiór roli matki i ojca)

- Mity i stereotypy (co do nastawienia specjalistów, co do „niewprawności”

ojców itp.)

Trudności diagnostyczne cd.

- Własne preferencje, motywacje i mechanizmy obronne psychologów
- Kwalifikacje i doświadczenie zawodowe psychologów, w tym terapeutyczne
(konieczność kształtowania czasu pracy w instytutach diagnostycznych, tak aby specjaliści mieli możliwość zatrudnienia w placówce pomocowej, nie tylko diagnostycznej; promowanie aktywności zawodowej i merytorycznej)
- Warunki badania (nieodpowiednie wyposażenie gabinetów, presja czasu, ograniczona liczba sesji diagnostycznych)

Trudności diagnostyczne cd.

- metodologia (paradoks skupiania się na „miarodajności” danego narzędzia diagnostycznego versus swoboda i pewność formułowania wniosków na podstawie całości dostępnego materiału; brak kwestionariuszy wywiadu)
- decentracja środowiska utrudniająca wypracowanie optymalnych standardów

Przydatność diagnozy w RODK

W 2012r., w Rodzinnym Ośrodku Diagnostyczno – Konsultacyjnym nr 2 w Warszawie prowadzono badania ankietowe w celu rozeznania potrzeb i przydatności diagnostyki sądowo - psychologicznej.

Badanie przeprowadziła i opracowała Alfreda Zagórska.

W ankietowaniu uczestniczyło **27** sędziów wydziałów rodzinnych sądów rejonowych wydziałów cywilnych sądu okręgowego oraz **16** kuratorów zawodowych pracujących przy wydziałach rodzinnych i nieletnich sądów z rejonu działalności RODK nr2 w Warszawie.

Przydatność diagnozy cd.

- **78%** sędziów oceniło, że często korzysta z opinii ośrodka
- **89%** sędziów oceniło opinie jako bardzo przydatne w orzekaniu
- **97 %** sędziów podało, że zawsze lub prawie zawsze, opinie formułowane są w sposób jasny i logiczny
- **66 %** respondentów oceniło współpracę z ośrodkiem jako dobrą, a **31%** jako bardzo dobrą
- na pytania dotyczące obszarów współpracy wymagających usprawnień - **74%** respondentów wskazało na terminy realizacji zleceń
- na pytania dotyczące potrzeby wspólnych spotkań z pracownikami RODK - **55,5%** respondentów nie widziało takiej potrzeby
- **99,7%** respondentów nie zgłaszało uwag co do pracy RODK

Przydatność diagnozy cd.

Spośród ankietowanych kuratorów:

- **62,5%** oceniło współpracę z RODK nr 2 w Warszawie jako dobrą i bardzo dobrą
- **56,3 %** kuratorów korzysta często z opinii RODK w pracy z nadzorowaną rodziną
- **81,2%** kuratorów widziało potrzebę rozszerzenia współpracy z RODK i w kolejnym pytaniu wskazali obszary tej współpracy: wspólne szkolenia, kontakty telefoniczne, spotkania robocze

Przydatność diagnozy w RODK wnioski

Podsumowując sondaż przeprowadzony wśród sędziów i kuratorów sądowych wiadomo, że:

- Większość z nich często korzysta z opinii RODK i pozytywnie ocenia współpracę z ośrodkiem
- Zdaniem ankietowanych opinie opracowane są w sposób jasny i logiczny, są przydatne przy wydawaniu orzeczeń sądowych
- Sędziowie oczekują wydawania opinii w krótszym czasie !

Dbłość o profesjonalizm i zgodność z kodeksem etyczno – zawodowym pozostaje w obszarze zobowiązań psychologów prowadzących badanie i kierowników administrujących ośrodkami diagnostycznymi (organizujących warunki badania).

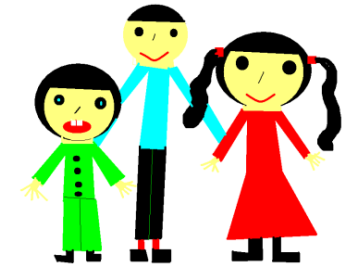
Standardy diagnozy w sprawach rodzinnych

- opracowane w Ministerstwie Sprawiedliwości, w 2011r.
- dotyczą i są dostępne *jedynie* w RODK

zawierają m.in.:

- zalecenie badania przez zespół specjalistów
- listę polecanych narzędzi diagnostycznych
- zalecenie przygotowania osób badanych do diagnozy

Ważne kwestie w diagnozie psychologicznej rodziny dla celów sądowych wymagające regulacji

1. cel opinii:

- materiał dowodowy dla sądu; tylko?
- czy też pomoc psychologiczna?

Ważne kwestie cd.

2. Kodeks etyczno zawodowy psychologa a praca diagnostyczna z rodziną realizowanej dla celów sądowych

„Naczelną wartością dla psychologa jest dobro drugiego człowieka. Celem jego działalności profesjonalnej jest niesienie pomocy innej osobie w rozwiązywaniu trudności życiowych i osiągnięciu lepszej jakości życia na drodze rozwoju indywidualnych możliwości oraz ulepszaniu kontaktów międzyludzkich.”

„Wykonując czynności zawodowe, psycholog zawsze dąży do tego, żeby kontakt z nim był pomocny dla drugiego człowieka czy grupy osób. Psycholog z racji swojego zawodu poczuwa się do udzielania pomocy psychologicznej w każdych okolicznościach, gdy zachodzi taka potrzeba.”

Przestrzeganie Kodeksu etycznego – zawodowego:

Przygotowanie rodziny do udziału w badaniach

- przystępna, pełna informacja (internet, broszura), zachęcająca i wyjaśniająca zasady konsultacji
- zawierająca instruktaż dla rodziców jak rozmawiać z dzieckiem o badaniach, ich celu i przebiegu
- organizowane spotkania informacyjne na terenie placówek diagnostycznych

Przestrzeganie Kodeksu etycznego – zawodowego:

Dbłość o komfort osób badanych podczas badań

odpowiedzialność psychologa prowadzącego badania i kierownika placówki

- spokojne miejsce do prowadzenia rozmowy
- rozmowa/wywiad indywidualny
- czas badań (nie dłuższy niż 3 - 4 godziny; szczególnie dla dzieci)
- przygotowanie psychologa do badania (znajomość akt sprawy, dyspozycja osobista)

Przestrzeganie Kodeksu etyczno – zawodowego:

Przekazanie wstępnych informacji zwrotnych po zakończeniu badań sądowo - psychologicznych

- poradnictwo
- przedstawienie oferty pomocy dla rodziny

Pomoc dziecku jest możliwa poprzez udzielenie pomocy jego rodzicom !

Psycholog reprezentuje dziecko w postępowaniu sądowym, o ile jest gotowy reprezentować jego rodziców.

Działania podejmowane przez psychologów:

Diagności pracujący w RODK opracowują narzędzia pomocnicze

służące przeprowadzaniu wywiadu z rodzicami

Niezbędna jest współpraca psychologów i wsparcie inicjatyw dla

specjalistycznej diagnozy sądowo – psychologicznej w sprawach

rodzinnych , w tym tej realizowanej na potrzeby sądów

Odpowiedzialność psychologa za sporządzoną opinię:

- nadzór Polskiego Towarzystwa Psychologicznego
- dyskusja na forum zawodowym (wypracowanie standardów opiniowania w sprawach rodzinnych, standaryzowanie opracowanych i stosowanych metod diagnostycznych)
- wsparcie organizacji zawodowych i instytucji dla specjalistycznej diagnostyki sądowo – psychologicznej w sprawach rodzinnych

Perspektywy opiniowania w sprawach rodzinnych dla celów sądowych

- silne zawodowe lobby psychologów, w tym psychologów sądowych
- sekcja diagnozy sądowo – psychologicznej w sprawach rodzinnych, jako styk psychologii klinicznej dziecka i rodziny / psychologii sądowej
- umocowanie prawne opiniodawstwa sądowo – psychologicznego w sprawach rodzinnych
- doskonalenie standardów opiniowania w rodzinnych sprawach sądowych

Dziękuję za uwagę

Iwona Mateuszuk
iwona.mateuszuk@vp.pl